

DE EXTENSIONE LEGVM TAM IN GENERE. QVAM IN SPECIE

Tractatus ampliss.

In quo multis Praeludijs ad faciliorem cognitionem miro ordine præpositis,
omnium Legum humanarum, tam correctiarum, quam pena-
lium, materia vberimè per Quæstiones, §§, amplia-
tiones, & declarationes discutitur,

Proposita plenissima dilucidatione omnium, que ad materiam Legalem conferunt, tam
in delictis, quam in statutis, rescriptis, & priuilegijs, eorum principijs, quæritus,
conatur, & immunitatis Ecclesiistarum resolutione teſtificiuntur;

Opus, omnibus Theoricis, & Practicis, in utroque Foro causas generis cuiuscunque tractantibus, consu-
lentibus, in Scholisque publice proficentibus adeo utile, & necessarium, ut nullum
forſan utilius, & magis proficuum hucusque in lucem prodicis;

A U T H O R E

D. Alphonſo Villagut Neapolitano, Abbe Monasterij S. Benigni Ordinis
Sancti Benedicti Congregationis Callinensis.

Cum dupli Indice, altero Capitum materiarum, altero vero singularium notabilium.

Superiorum permisso, & Priuilegijs.

VENETIIS, apud Damianum Zenarium M D CII.

BEATISSIMO,
SANCTISSIMOQUE PATRI
CLEMENTI VIII.
PONT. MAX.

D. Alphonsus Villagut Monachus Congregationis Cassinensis, & Abbas
Monasterij Sancti Benigni eiusdem Congregationis.

ANCTISSIMA illa fuit, & melioribus dignissima seculis, siue consuetudo, siue Religio, Pater Beatissime, qua dueti Populi, ceteri barbari, in eo certe maxime humani, eosdem & sacerdotum. Antistites, & litium omnium Judices constituere consueuerunt; sic enim secum ipsi ratiocinabantur, Hominum animal nobilissimum, à Deo Opt. Max. ita constitutum esse, ut nulli subiectum esset, nisi legi, hoc est, recte rationi, incertas verò rationes omnes humanas, & multis erroribus immixtas, nisi à summa illa, & eterna Lege, quae in mente Dei est, dimanent, atque humanæ rationis imbecillitas, diuini testimonij authoritate aliquo tandem modo firmetur. Eam ob rem, eiusdem esse Hominis volebant, & Legum nodos dissoluere, & Religionum ceremonias moderari, quod crederent Pontificem, diuino afflatum spiritu (sic enim loquebantur) omnium mortalium optimè & Leges condere, & legum omnium ambages extricare posse, quibus ceteri implicari, atque inter se obstinatum in modum solent digladiari. Hinc Licurgus suas leges quamvis in Cclo didicisse videretur, tamen noluit maiorem habere vim, quam quantam cis oraculū Apollinis indulisset. Hinc Minoem celeberrimum Judicem annos plures cum loue, Regem Humam, cum Aegiria quotidie egisse finxit antiquitas, ad conciliandam legibus authoritatem. Hæc illicum Diuinæ veritatis luce orbati essent, & lumen quo venientes in hunc Mundum omnes illuminantur tenebris Gentilitatis penè extinctum haberent; Quid nos sacris edicti cloquijs: nempe Dei ipsius monitu, Sacerdotes de lege interrogandos esse; labia cñim Sacerdotis custodire Scientiam, & legem requirendam ex ore eius, & quidquid difficile, quidquid ambiguum in iudicio esse perspexeri-

A D S O L E R T I S S I M U M
L E C T O R E M
O C T O N E L L V S R I S C A L T I V S
I V R I S C O N S V L T V S P A T A V I N V S ,
I V R I S C I V I L I S H O R I S M A T V I N I S
P A D V A E P R I M A R I V S
I N T E R P R E S ;
E Q V E S D I V I M A R C I ,
E T C O M E S C A E S A R E V S .

V M tripudio pramanibus accipe, ac perlege non lippis oculis Tra-
ctatum hunc de Extensionibus cuiuscunque dispositionis tam iuris,
quam hominis Reverendissimi Domini Abbatis D. Alphonsi Vil-
lagut Congregationis Cassinensis Monachi: Nam si audiissime per-
legeris (ut me perlegisse fateor) proculdubio inuenies eum min: illi
methodo, summa dicendi copia, & facilitate materiam admo-
dum arduam & difficillimam explicasse: & uniuersum admira-
beris hominis ingenium, profundamq; doctrinam, atque pro certo habebis Librum ip-
sum typis impressum studiosis iuris prudentia omnibus, patronisq; causarum in cun-
ctis Italia foris, & ubique utilissimum, & necessarium futurum fore. Necnon in lau-
dem Dei Optimi Maximi, qui tantam contulit Auctori gratiam, & in non minimum
sua Congregationis Cassinensis decus: Nam in uniuersitate iuris, statutorum, priuilegio-
rumq; disputatione semper incidit sermo (prout latius ex titulo eiusdem tractatus cla-
rius)

D. ALPHONSI VILLAGVT
ABBATIS
IN MATERIAM EXTENSIONVM
TAM IN GENERE, QVAM IN SPECIE
Tractatus Amplissimus.

S V M M A R I V M.

1 Legis prima definitio.	alios voluntatis, quam intellectus, et quieto,
2 Legis secunda definitio.	17 Lex non est alius prudentia.
3 Legis tertia definitio.	18 Legis conditiones seculium istudrum, et eorum i-
4 Legis quarta definitio.	terpretatio.
5 Legis quinta definitio.	19 Lex quare debet continere possibilia.
6 Legis sexta definitio.	20 Legem esse iniugam quando coniunctur.
7 Legis septima definitio.	21 Coniectudo qua toleranda, et qua exterminanda sit.
8 Legis octava definitio.	22 Legillatores aportet in legibus cognoscere attendere lo-
9 Legis nona definitio.	rum, et tempore ipsius legis condenda, et quare.
10 Legis decima definitio.	23 Lex eodis non est pro aliquo privato cuncto, et quare.
11 Legis undecima definitio.	24 Leges debent accommodari militati Republica, et
12 Legis duodecima definitio.	non Republica legibus deferire, et quart.
13 Lex proprii diei non poteris, nisi iusta illa sit.	25 Lex quare necessario debet vim habere cogentem, et
14 Voluntatis appellatione non semper recte tertis ani-	efficaciter inducentem homines ad suos obseruantiam.
ma potentia, cum etiam ipsa voluntas denotet aliis,	26 Lex promulgatio quare necessaria.
seu opus potentie anima, quod nō potest, seu volunt-	27 Voluntas humana non fertur in incognita, et quare.
a sacris Theologis appellatur, et quomodo luculent-	28 Lex naturalis quare necessario non requirit nisi pro-
ter probatur.	mulgationem facientem per homines.
15 Legis effectus qui sunt.	29 Lex positiva, et obliges ad suos obseruantiam requirit
16 Lex dicitur ab electione, et sic potius dicenda erit.	talum suisse intentionem Legillatoris.

PRAELVDIVM PRIMVM.

ARGUMENTVM.

Humanalex quid sit.

T^ecum de interpretatione extensione Legum humanarum limitarū non penalium correctioriarū, penalium simpliciter, & penalium correctoriarū nobis sit agendum: opera pretium duximus que stionibus necessariō discendiis de hac difficultate ac saluberrima reuteria, primitere nonnullas Questiunculas

summoperē deseruientes verā intelligentia eorum, quae dicenda erit, ac in praesenti Tractatu necessario omnibus causidicis meritorī cupientibus humore suo fungi, afferēda. Nē ignoratis (quodāmodo) primis elementis tanquam cunctientes procedamus in tam ardeonegotio scita dignissimo. Ob ergo de Legum humanarū exten- sione sermo erit habendus: merito de quidditate ipsius Legis primō verbum faciemus. Quapropter animaduertendum erit, quidā cunctimodē hic terminus [lex] dilinitus, seu descriptus in iure, & a Doctribus triusque centis reperitur. Nam primō dilinitur sic. Lex † est, quā popu- las Romanus Senatorio magistratu interrogante (veluti consule) constituebat, ut docuit textus in quinto. Constat autem in verbo, lex est, in- ficitio, de iure natura gentium, & civili. Se- condō sic. Lex † est communē praeceptum virorum prudentium consultum, delictorum, quae sponte, vel ignorantia, id est sine dolo, etiā

A non